

Maakuntien asema ja rooli varautumisen toimijoina

Maakunnat varautumisen toimijoina -seminaari 26.9.2017

Varautumispäällikkö Jussi Korhonen, sisäministeriö

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Maakuntauudistuksen valmius- ja varautumistehtävien organisointia valmisteleva valmisteluryhmä, 22.4.2016 - 13.6.2017

- Tehtävänä oli mm.
 - *laatia ehdotukset yhteiskunnan turvallisuusstrategian toteuttamisen ja häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumisen koordinaation alueellisen tason järjestämiseksi ja*
 - *tehdä ehdotukset uudistuksen toimeenpanon edellyttämäksi lainsäädännöksi.*
- Esitykseni pohjautuu tältä osin em. ehdotuksiin

Työnjako kunta-maakunta-valtio

Kunnat

Paikallisen osallistumisen, demokratian ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä.

- Osaaminen ja sivistys
- Terveys ja hyvinvointi
- Liikunta ja kulttuuri
- Nuorisotoimi
- Paikallinen elinkeinopolitiikka
- Maankäyttö ja rakentaminen

Maakunnat

- Sosiaali- ja terveydenhuolto
- Hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistämisen asiantuntija
- Pelastustoimi
- Ympäristöterveydenhuolto
- Aluekehittäminen

- Alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus
- Työ- ja elinkeinopalvelut
- Liikennejärjestelmäsunnittelu ja joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu
- Maaseudun kehittäminen ja lomituspalvelut

Valtio

- Oikeusvaltion ylläpito ja kehitys
- Perusoikeuksien turvaaminen ja arviointi

- Turvallisuustehtävät
- Valtakunnalliset ja kv-tehtävät
- Yleinen edunvalvonta

Monialainen maakunta

- Uusi monialainen toimija
 - maakunta ja maakunnan viranomaiset keskeisessä roolissa useimmissa kansallisessa riskiarviossa tunnistetuissa tilanteissa
 - maakunnan viranomaisilla merkittäviä toimialakohtaisia johto- ja koordinaatiorooleja aluetasolla varautumisessa ja tilanteenaikaisessa toiminnassa substanssilainsäädännön kautta, esim. pelastus, terveys

Valtion aluehallinnon muutokset uudistuksessa, tehtävien järjestelyt

- Uudistuksen yhteydessä aluehallintovirastot ja ely-keskukset lakkaavat
- Perustetaan uusi valtakunnallinen Valtion lupa- ja valvontavirasto
-> laillisuusvalvonta
- Avien varautumisen alueellisen yhteensovittamisen tehtävät sekä vastuut alueellisista maanpuolustuskursseista järjestetään uudelleen
- Maakunnille alueellinen yhteensovittamistehtävä yhteisessä varautumisessa (maakuntalakiehdotus 142 §)
- Pelastusopistolle koulutus- ja harjoitustehtäviä

Maakunnan kolme roolia häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa

1. Kukin maakunnan toimiala, kuten sosiaali- ja terveystoimi, ympäristöterveydenhuolto ja pelastustoimi vastaa omasta varautumisestaan
2. Maakunta sovittaa yhteen omien toimialojensa/vast. varautumisen konsernin sisällä.
3. Maakunta sovittaa yhteen alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen varautumista huolehtimalla yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä (*=alueellinen yhteinen varautuminen*).

Maakunnan varautuminen

Konsernihallinnon varautumistehtävät

Maakuntakonsernin varautumisen yhteensovittaminen

- konserniohje
- konsernihallinnon riskienhallinta-, varautumis- ja turvallisuus-toimintojen organisointi ja voimavarat

Maakunnan johtaminen ja häiriötilanteiden hallinta

Maakunnan toimialojen ja operatiivisten toimintojen varautuminen ja jatkuvuudenhallinta

Maakunnan toiminnan jatkuvuus

Yhteinen varautuminen on maakunnan toimijoiden yhteistyötä ja koordinaatiota

**ALUEELLINEN YHTEINEN
VARAUTUMINEN**

KUNNAT

SOTE

PELASTUSOIMI

**YMPÄRISTÖ-
TERVEYDENHUOLTO**

LIIKENNE

POLIISI

RAJAVARTIOLAITOS

PUOLUSTUSVOIMAT

JÄRJESTÖT

ELINKEINOELÄMÄ

JNE.

Alueelliseen yhteiseen varautumiseen kuuluu erilaisia tehtäviä (Maakuntalakiehdotus 142 §)

Yhteensovittamiselle on luotava rakenteet

Käynnistetään poikkihallinnollisten koordinaatioryhmien toiminta sekä ylläpidetään niitä. Esim. valmiusfoorumit ja -ryhmät.

Alueelliset riskit pitää arvioida

Järjestetään alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollinen arviointi yhteistyössä alueen viranomaisten, kuntien, järjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa, osana kansallista riskien arviointia.

Turvallisuustilannetta seurataan ja arvioidaan ennakoivasti

Järjestetään turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollinen seuranta- ja arviointi. Ei tarkoita operatiivista/reaaliaikaista tilannekuvatoimintaa.

Suunnitellaan varautumista yhdessä

Järjestetään yhteisiä tilaisuuksia, kehitetään suunnitteluprosesseja ja jaetaan tietoa varautumissuunnittelun yhteensovittamiseksi.

Harjoitellaan yhdessä

Järjestetään maakunnan alueella valmius- ja häiriötilanneharjoituksia yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Varautumisen johtaminen, valvonta ja yhteensovittaminen

VALTIONEUVOSTO MINISTERIÖT

Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Puolustusministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoasiainministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö

Valmiuslaki 1552/2011, 13 § Varautumisen johtaminen, valvonta ja yhteensovittaminen

Varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan. Kukin ministeriö yhteensovittaa varautumista omalla toimialallaan. Varautumisen yhteensovittamisesta valtioneuvostossa säädetään erikseen.

TOIMIALAT

Yhteiseen varautumiseen kuuluvien tehtävien määrittämisellä ei muuteta eri toimijoille kuuluvaa vastuuta huolehtia omaan toimintaansa liittyvästä varautumisesta tai toimivaltaisten viranomaisten lakisääteisiä vastuita uhkamallikohtaisessa varautumisessa ja sen johtamisessa tai koordinaatiossa

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Kunnat varautumisen toimijoina

- Kunnat ovat edelleen maakuntien aloittaessa tehtäväalansa mukaisesti keskeisiä paikallisia toimijoita
 - ei vastakkainasettelua, tiivis kytkentä maakuntaan
 - keskinäisriippuvuus
- Jokainen kunta sijaitsee ja operoi jonkin maakunnan toimialueella
- Jokainen maakunta operoi aina jonkin kunnan alueella
- Tiivis yhteistoiminta välttämätöntä maakuntien ja kuntien (toimialojen) välillä, esim. opetus ja sote, tekninen toimi ja kaikki toimialat jne.

Yhteensovitettu kokonaisuus

Sisäministeriö

1. Kansallisen riskiarvion yhteensovitus
2. Alueellisen yhteisen varautumisen valtakunnallinen yhteensovitus ja maakuntien tukeminen tavoitteena varautumisen valtakunnallinen kokonaisuus
3. Pelastusopiston ohjaus
4. LUOVA, laillisuusvalvonnan ohjaus

- VNOS 15 § 8 kohta

- VnA sisäministeriöstä 1 § 8 ja 10 kohta

Yhteensovitus
ja tukeminen

Ohjaus

Maakunnat

1. Yhteensovittamisen rakenteet
2. Alueellinen riskiarvio
3. Ennakoiva tilanneseuranta ja arviointi
4. Valmiussuunnittelun yhteensovittaminen
5. Valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen

Pelastusopisto

1. Maakuntien yhteisten valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen
2. Alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen yt. puolustusvoimat
3. Varautumiskoulutus

Valtion lupa- ja valvontavirasto

1. Maakuntien laillisuusvalvonta alueellisen yhteisen varautumisen tehtävien osalta

Y
h
t
e
i
s
t
y
ö

Varautumisen alueellinen yhteensovittaminen verkostoissa

Maakuntien välinen yhteistyö
(huomioiden yhteistyöalueet)

"Valmiusfoorumi"

(aluetason organisaatioiden ylin johto, esim. 2-4 krt/vuosi)

Maakuntajohtaja
foorumin puheenjohtaja

Maakunnan viranomaiset
ja muut, esim.
liikelaitosten johto

Valtion
viranomaiset

Kunnat

Elinkeinoelämä-
edustus

Järjestö-
edustus

Alueellisen yhteisen varautumisen sihteeristö

pysyvät tehtävät, esim. ennakoiva toimintaympäristön seuranta ja arviointi

Ad hoc työryhmät/-verkostot, esim.
alueellinen riskien arviointi

Ad hoc työryhmät/-verkostot, esim.
valmiussuunnittelu

Ad hoc työryhmät/-verkostot, esim.
harjoituksen suunnittelu ja toteutus

Liittymäpinnat paikallistason yhteensovittamisrakenteisiin

Esim. kuntien tai seutukuntien valmiusryhmät / vast.

Maakuntakierroksen satoa

- Turvallisuus ja varautuminen läpileikkaavaksi teemana maakuntien valmistelussa
- Sopimusten hallinta: varautumisvelvoitteet ja tosiasiallisen varautumisen edellyttäminen
- Hyvien esimerkkien hyödyntäminen, parhaat käytännöt
- Hyvin toimivia järjestelyitä ei kannata lähteä korjaamaan

Maakuntaudistuksen valmistelu ja toimeenpano

Sisäministeriö vastaa maakuntaudistuksessa alueellisen varautumisen tehtävien yleisen toimeenpanon koordinoinnista, mm.

- maakuntien valmistelijaverkoston kokoaminen: valtakunnallinen tuki ja yhteensovitus;
- yhteistyö huoltovarmuuskeskuksen ja -organisaation kanssa elinkeinoelämän kytkemiseksi;
- yhteistyö järjestöjen kanssa, yhdenmukaiset periaatteet kytkennässä alueellisiin rakenteisiin;
- tehtävien siirron koordinaatio.

KIITOS

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET